

نگوید رمضان آمد؛ رمضان رفت

علي بن موسي (سلام الله عليه) از پدران گرامشان از علي (عليه السلام) نقل فرموده که روزي رسول خدا خطبه‌اي ايراد کرده فرمودند: «أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ» ماه خدا به شما روي کرد. چون در اين ماه «صوم الله» مطرح است، و روزه مال خداست و اين ماه، ماه روزه است، ماه مبارک رمضان را «شهرالله» مي‌نامند.

علي بن موسي (سلام الله عليه) از پدران گرامشان از علي (عليه السلام) نقل فرموده که روزي رسول خدا خطبه‌اي ايراد کرده فرمودند: «أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ» ماه خدا به شما روي کرد. چون در اين ماه «صوم الله» مطرح است، و روزه مال خداست و اين ماه، ماه روزه است، ماه مبارک رمضان را «شهرالله» مي‌نامند. چنان که ماه رجب «شهر ولايت» و ماه شعبان «شهر نبوت و رسالت» است. از اين رو در دعاهاي ماه رجب از خداوند متعال توفيق عبادت در ماه مبارک رمضان را مسئلت مي‌شود تا زمينه آن از ماه رجب مهيا و فراهم شود و تا انسان مقدماتي را طي نکند، نمي‌تواند به عظمت ماه مبارک رمضان راه يابد.

در روايتي فرموده‌اند: نگويد رمضان آمد، رمضان رفت، بگويد: ماه رمضان آمد و ماه رمضان رفت؛ زيرا رمضان اسمي از اسماي مبارک خدای سبحان است. شهر رمضان در حقيقت «شهرالله» است. اگر انسان در شهرالله، به لقاء الله نرسد، به باطن روزه نرسیده، بلکه روزه‌اي در سطح طبيعت گرفته است، پاداشي هم که به او مي‌رسد در همان سطح خواهد بود.

فرمود: ماه خدا همراه با برکت، رحمت و مغفرت به شما روي کرده است: «بِالْبِرَّةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ» مواظب باشيد به استقبالش برويد و آماده باشيد تا آن را درست درک کنيد.

«برکت» خير مستدام و ماندني است. گودالهاي که در بيابان آب در آن جمع مي‌شود و مي‌ماند، «برکه» مي‌گویند. اين ماه همراه با برکت و رحمت و مغفرت است. رحمت و مغفرت تنها آمرزش از گناهان نيست؛ آن درجات عاليه را هم خدای سبحان رحمت مي‌نامد. البته رحمت خاصه مخصوص مؤمنان است: «إِنْ رَحِمْتَ اللَّهُ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ». تحصيل اين نوع رحمت، در ماه مبارک رمضان آسان است.

در ادامه فرمود: «شَهْرٌ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلُ الشُّهُورِ» اين ماه از ديگر ماهها افضل و برتر است. و خدا فضيلت آن را تعيين فرموده است. همان‌طور که انسان با تقوا و پرهيزگار پيش خدا گرامي‌تر است، ماهي که برکت و رحمت و مغفرت آن بيشتر باشد برتر است.

ماه مبارک رمضان دو دستور دارد:

1- عمومي: که انسان تمام ماه مبارک رمضان را به عنوان یک واحد بداند و براي آن نيّت کند؛ يعني در شب اول ماه مبارک رمضان مي‌توان قصد کند که تا آخر ماه روزه بگيرد.

2- خصوصي که هر روز هم داراي تکليف مستقل و جدائي است. «وَأَيَّامَهُ أَفْضَلُ الْأَيَّامِ وَلِيَالِيهِ أَفْضَلُ اللَّيَالِي» تمام روزهاي ماه مبارک رمضان از تمام ايام سال افضل است و تمام شبهاي ماه مبارک رمضان، از تمام شبها و ليالي سال برتر است. «وَسَاعَاتُهُ أَفْضَلُ السَّاعَاتِ» ساعات يعني چند لحظه؛ لحظات آن بهترين لحظه‌هاست.

اين جمله که فرمود: شهرالله به شما رو کرده، مناسب با حديث شريف «الصَّوْمُ لِي» است. اگر روزه مال خداست پس اين ماه هم ماه خدا و «شهرالله» است. و به همان نسبت تنها «الصَّوْمُ لِي» نخواهد بود؛ دعاهاي سحر هم «لله» است؛ آن عبادتهاي ديگر هم «لله» است؛ چون اين شهر «شهرالله» است. اگر اين ماه، ماه خداست، تمام آنچه که در اين ماه انام مي‌گيرد، خواه دعاهاي شب و سحر، و خواه عبادات روز و روزه همه «لله» است.

فرمود: «هو شهرٌ دُعِيتُم فيه إلی ضیافة الله» در این ماه شما مهمان خدا هستید. میهمان باید کاری کند که صاحب خانه می‌کند. روزه‌دار، میهمان خدایی است که «يُطْعَمُ وَلَا يَطْعَمُ» [4] اطعام می‌کند ولی خود اطعام نمی‌شود؛ پس او هم می‌تواند «يُطْعَمُ وَلَا يَطْعَمُ» باشد. اگر خدای سبحان می‌بخشد و نمی‌گیرد، انسان هم بایستی در این ماه خویی پیدا کند که بخشد و نگیرد؛ چون هیچ دستی بهتر از دست بخشنده و هیچ دستی هم بدتر از دست بگیر نیست. خوی گدامنشی را خداوند نا پسند دارد و خوی بخشش را می‌پذیرد. اگر کسی تلاش و کوشش کرد که دیگران در کنار سفره او به بهشت بروند، دست او دست بخشنده است و اگر کسی تلاش کرد که به برکت دیگران به بهشت برود، او دست گیرنده دارد.

یکی از کلمات بلندی که قبل از رسول خدا (صلي الله عليه وآله وسلم) کسی نگفته است این است که: «اليد العليا خيرٌ من اليد السفلى». دست بالایی بهتر از دست زیرین است؛ زیرا انسانی که می‌بخشد دستش بالاست، وقتی می‌گیرد دستش پایین است.

در ضمن دعاهاي شبهاي ماه مبارك رمضان، داشتن چنین روحی بلند را به انسان توصیه می‌کنند که به خدا عرض کنید: «خدایا تو که دینت را حفظ می‌کنی و ممکن نیست دست از آن برداری، توفیق بده تا دین تو به دست من زنده شود» نه اینکه دیگران دین تو را زنده کنند و من کنار سفره دین بنشینم. بگذار، نماز و روزه به دست من و با خون من زنده شود که دیگران میهمان من باشند؛ نه اینکه دیگران بجنگند و خون بدهند و دین را احیا کنند و من نماز بخوانم و روزه بگیرم. «واجعلني ممن تنتصر به لدينك ولا تستبدل بي غيري».

خدای سبحان عده‌ای را تهدید کرده می‌فرماید: من از دینم حمایت می‌کنم و دست از آن بر نمی‌دارم، شما توفیق اجرای این فیض را نیافتی به دست دیگری انجام خواهم داد: إِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ. چنین نیست که اگر دیگران در برابر اسرام صف بستند خداوند دست از اسلام بکشد به طور یقین خدا دینش را حفظ می‌کند. حال اگر حفظ دین با شما ممکن نشد، و خلوص را از دست دادید، شما را می‌برد و دیگران را جای شما می‌آورد.

براساس این تهدید و تعلیم قرآن کریم است که فرموده‌اند: در شبهاي ماه مبارك رمضان بگوئید: خدایا تو که دینت را حفظ می‌کنی، این توفیق را بده که دین تو به دست من حفظ و زنده شود. این را دست بخشنده و همت بلند می‌گویند.

در دعاهاي این ماه صاحب‌خانه را به ما معرفی کرده‌اند که: «وهو يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ وَيُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ» یا: «يُهْلِكُ مَلُوكًا وَيَسْتَخْلَفُ آخِرِينَ». سپس به ما گفته‌اند که شما میهمان چنین خدایی هستید.

آیت الله جوادی آملی